

Sygn. akt III AUz 276/12

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Barbara Mazur (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Grubba

SA Maria Sałańska - Szumakowicz

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2012 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołań J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość emerytury i wysokość kapitału początkowego

na skutek zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na postanowienie Sądu Okręgowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia

16 października 2012 r. o przekazaniu pisma procesowego J. M. opatrzonego datą

4 lipca 2012 r., zawierającego wniosek o ustalenie wysokości kapitału początkowego

i wysokości emerytury z gospodarstwa rolnego do rozpoznania według właściwości organowi rentowemu – Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

Sygn. akt III AUz 276/12

Uzasadnienie:

Ubezpieczona J. M. ma przyznane prawo do emerytury od dnia 16 stycznia 2012 r. tj. od osiągnięcia 60 roku życia. Na potrzeby ustalenia wysokości emerytury organ rentowy dokonał także ustalenia wysokości kapitału początkowego. Obie decyzje tj. decyzję przyznającą prawo do emerytury i decyzję ustalającą wysokość kapitału początkowego wydane w styczniu 2012 r. ubezpieczona zaskarżyła w drodze odwołania. W odwołaniu podnosiła okoliczności związane z błędnym nie zaliczeniem pracy w gospodarstwie rolnym, co wpłynęło na obniżenie wysokości emerytury. Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2012 r. (sygn. akt V U 208/12) oddalono odwołanie ubezpieczonej. Wyrok jest prawomocny od dnia 10 maja 2012 r. W dniu 27 czerwca 2012 r. ubezpieczona złożyła wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Wniosek jako spóźniony został odrzucony postanowieniem z dnia 28 czerwca 2012 r. Odpis postanowienia doręczono ubezpieczonej w dniu 3 lipca 2012 r.

W dniu 4 lipca ubezpieczona nadała w UPTC. D.pismo procesowe opatrzone datą 4 lipca 2012 r., skierowane do Sądu, zawierające prośbę o ustalenie wysokości kapitału początkowego i wysokość emerytury z gospodarstwa rolnego.

Z uwagi na fakt, iż pismo ubezpieczonej datowane na dzień 4 lipca 2012 r. zostało złożone w terminie otwartym na wniesienie zażalenia zobowiązano ubezpieczoną do oświadczenia się, czy jest to zażalenie, czy też nowy wniosek o ustalenie wysokości świadczenia. Ubezpieczona nie złożyła odpowiedzi w zakreślonym terminie.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 16 października 2012 r. (sygn. akt V U 208/12) Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przekazał według właściwości do rozpoznania organowi rentowemu - Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. pismo procesowe ubezpieczonej J. M. opatrzone datą 4 lipca 2012 r. zawierające wniosek o ustalenie wysokości kapitału początkowego i wysokość emerytury z gospodarstwa rolnego.

Sąd Okręgowy uznał – kierując się treścią pisma ubezpieczonej z dnia 4 lipca 2012 r. oraz mając na względzie brak oświadczenia się ubezpieczonej, pomimo zobowiązania Sądu, czy jest to zażalenie, czy też nowy wniosek o ustalenie wysokości świadczenia – iż jest to nowy wniosek o ustalenie wysokości świadczenia i kapitału początkowego w myśl art. 477

§ 2 k.p.c., który stanowi: „Jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje je do rozpoznania organowi rentowemu”.

Sąd Okręgowy miał na uwadze także całość regulacji wynikającej z ustawy Kodeks postępowania cywilnego w odniesieniu do rozpoznawania przez sądy powszechne spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego (art. 459 do 476 i art. 477 do 477 k.p.c.) sądy powszechne rozpoznając sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych badają prawidłowość orzeczeń wydanych przez organy rentowe. Wynika to z faktu, iż właściwym do rozpoznania wniosku o świadczenie z ubezpieczeń społecznych jest organ rentowy, albowiem to organy rentowe przyznają i wypłacają świadczenia. Etap postępowania sądowego możliwy jest dopiero na skutek odwołania osoby ubiegającej się o świadczenie z zakresu ubezpieczeń społecznych od decyzji organu rentowego. Stanowi o tym w szczególności art. 477 (9) § 1 k.p.c., zgodnie z którym odwołanie od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Regulacja przytoczona powyżej zawarta w ustawie Kodeks postępowania cywilnego koresponduje z regulacją zawartą w art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), w myśl którego Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych (art. 83 ust. 1 pkt 5). Przepis ust. 2 stanowi zaś, iż od decyzji Zakładu przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

Z omówionych powyżej względów natury faktycznej i prawnej pismo procesowe ubezpieczonej z dnia 4 lipca 2012 r., zawierające wniosek o ustalenie wysokości kapitału początkowego i wysokości emerytury, Sąd Okręgowy przekazał organowi rentowemu według właściwości do rozpoznania, o czym orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

Zażalenie na postanowienie wywiódł organ rentowy, zarzucając:

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż pismo ubezpieczonej opatrzone datą 4 lipca 2012 r. skierowane do Sądu jest nowym wnioskiem o ustalenie wysokości kapitału początkowego,
- 2) naruszenie przepisów postępowania a w szczególności art. 395 § 1 kpc poprzez nieprzekazanie zażalenia ubezpieczonej od postanowienia z dnia 28.06.2012 r. do rozpoznania Sądowi II instancji.

Wskazując na powyższe podstawy zaskarżenia skarżący wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Słupsku sygn. akt. VU 208/12 z dnia 16 października 2012r, rozpoznanie zażalenia ubezpieczonej

od postanowienia z dnia 28.06.2012 r. co do istoty oraz zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego

W uzasadnieniu zażalenia organ rentowy podniósł, iż w jego ocenie pismo procesowe ubezpieczonej z dnia 4 lipca 2012 r. stanowi w istocie powtórzenie treści odwołania do Sądu, a zatem intencją ubezpieczonej nie było żądanie ponownego rozpoznania sprawy przez organ rentowy, a zaskarżenie rozstrzygnięcia Sądu I instancji, który postanowieniem z dnia 28.07.2012 r. odrzucił wniosek o sporządzenie uzasadnienia prawomocnego wyroku z dnia 18 kwietnia 2012 r., tym bardziej, że pismo to zostało złożone przez ubezpieczoną w terminie otwartym na wniesienie środka zaskarżenia. W ocenie organu rentowego brak jest podstaw do przyjęcia faktu niewykonania przez ubezpieczoną zobowiązania Sądu jako domniemanej zgody na potraktowanie pisma procesowego z dnia 4.07.2012 r. jako ponownego wniosku o ustalenie wysokości kapitału początkowego i wysokości świadczenia.

Zdaniem organu rentowego brak jest również merytorycznych podstaw do potraktowania pisma procesowego ubezpieczonej jako nowego wniosku w tej sprawie, w sytuacji gdy roszczenie to zostało uprzednio przez Sąd rozpoznane i stanowi przedmiot rozstrzygnięcia prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Słupsku 18 kwietnia 2012 r. (sygn. akt V U 208/12/12), a zatem w sprawie nie wystąpiły nowe okoliczności uzasadniające ich ponowne rozpoznanie przez organ rentowy na gruncie art. 477 (10) k.p.c.

Skarżący zarzucił, że błąd w ustaleniach faktycznych wywołał bezpośredni skutek w postaci naruszenia przez Sąd I instancji art. 395 §1 k.p.c. poprzez nieprzekazanie zażalenia ubezpieczonej od postanowienia z dnia 28.06.2012 r. do rozpoznania Sądowi II instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego zasługuje na uwzględnienie w sposób skutkujący uchYLENIEM zaskarżonego postanowienia.

Sąd Apelacyjny na wstępie wskazuje, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przewidziany jest odrębny tryb postępowania, mający na celu odformalizowanie procesu i ułatwienie dochodzenia roszczeń. Odformalizowanie postępowania w tych sprawach oznacza także racjonalizowanie treści pism składanych przez ubezpieczonych w oparciu o rzeczywistą wolę w nich wyrażoną. W przypadku wątpliwości co do intencji strony wnoszącej pismo procesowe konieczne jest zatem ustalenie okoliczności dotyczących dokonania takiej czynności, w tym przede wszystkim zamiaru osoby ją podejmującej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego odpowiednia kwalifikacja czynności strony przez Sąd I instancji i nadanie jej właściwego biegu podlega kontroli Sądu odwoławczego.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd odwoławczy podkreśla, że w jego ocenie treść pisma procesowego ubezpieczonej z dnia 4 lipca 2012 r. nie wskazuje na to, aby intencją J. M. było zgłoszenie nowego żądania w sprawie. Jak trafnie wskazał organ rentowy w zażaleniu, treść przedmiotowego pisma była w zasadzie zbieżna z treścią odwołania.

Ubezpieczona złożyła odwołanie od decyzji organu rentowego przyznającej prawo do emerytury w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego oraz od decyzji o ustaleniu wysokości kapitału początkowego wskazując, że decyzje są niezgodne ze stanem faktycznym, albowiem nie zaliczono ubezpieczonej okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

W piśmie procesowym z dnia 4 lipca 2012 r. ubezpieczona wniosła natomiast o ustalenie wysokości kapitału początkowego i ustalenie wysokości emerytury

z uwzględnieniem okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

Porównanie treści przytoczonych powyżej żądań J. M. prowadzi do wniosku, iż są one tożsame, a zatem ustalenie, że zamiarem ubezpieczonej było zgłoszenie nowego żądania, stoi w sprzeczności z zasadami logicznego rozumowania. Faktu tego nie zmienia okoliczność, że Sąd dokonał powyższego ustalenia traktując niewykonanie przez ubezpieczoną zobowiązania jako domniemaną zgodę na potraktowanie pisma procesowego z dnia 4 lipca 2012 r. w charakterze zgłoszenia nowego żądania.

Niezależnie od powyższego podkreślenia wymaga, że zgłoszenie nowego żądania, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, w rozumieniu art. 477 (10) § 2 k.p.c., oznacza żądanie wykraczające poza podstawę faktyczną decyzji zaskarżonej odwołaniem, innymi słowy – żądanie, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego, a zostało zgłoszone dopiero w odwołaniu lub w toku postępowania przed sądem.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do ustalenia, że pismem z dnia 4 lipca 2012 r. J. M. zgłosiła nowe żądanie, które dotychczas nie zostało rozpoznane przez organ rentowy. Bezsprzecznie bowiem wysokość kapitału początkowego i ustalenie prawa do emerytury były przedmiotem zaskarżonych przez ubezpieczoną decyzji. Jak wynika z treści odpowiedzi na odwołanie organu rentowego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. rozważał kwestię możliwości zaliczenia ubezpieczonej okresu pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 17 stycznia 1967 r. do dnia 22 grudnia 1974 r. Negatywne stanowisko w przedmiotowym zakresie podyktowane było okolicznością, iż zgodnie z art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okres pracy w gospodarstwie rolnym mógłby być uwzględniony jedynie w przypadku, gdyby okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy były krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Należy zatem uznać, że Sąd Okręgowy nie miał podstaw do zastosowania art. 477 (10) § 2 k.p.c. również i z tego względu, że żądanie zawarte w piśmie ubezpieczonej z dnia 4 lipca 2012 r. z całą pewnością nie wykraczało poza podstawę faktyczną zaskarżonych przez nią decyzji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie sposób jednak przyznać rację organowi rentowemu, który podnosi, że pismo z dnia 4 lipca 2012 r. należy zakwalifikować jako zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 28 czerwca 2012 r. w przedmiocie odrzucenia wniosku ubezpieczonej o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku jako spóźnionego. Fakt, iż pismo to zostało wniesione w terminie otwartym na wniesienie środka zaskarżenia nie może mieć przesądzającego znaczenia w sytuacji, gdy z treści pisma ubezpieczonej nie można wyinterpretować chęci zaskarżenia w/w orzeczenia ani też nie odnosi się ono w żaden sposób do jego merytorycznej podstawy. Powyższy wniosek jest tym bardziej uzasadniony, gdy weźmie się pod uwagę, iż dla wywiedzenia apelacji nie jest konieczne zgłoszenie wniosku o doręczenie uzasadnienia zaskarżanego wyroku (por. art. 369 § 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że w związku z brakiem jednoznacznego określenia przez ubezpieczoną intencji towarzyszącej sporządzeniu pisma procesowego z dnia 4 lipca 2012 r., mając na uwadze literalne brzmienie tego pisma oraz stan postępowania w sprawie, należało je zakwalifikować jako apelację od wyroku Sądu I instancji i w ten sposób winno ono zostać zakwalifikowane przez Sąd Okręgowy. Z treści pisma ubezpieczonej, powtarzającego żądanie sformułowane w odwołaniu, wynika bowiem, iż nie zgadza się ona z wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 18 kwietnia 2012 r. i chce, aby rozstrzygnięcie sprawy zgodne było z jej pierwotnym żądaniem, a mianowicie żądaniem uwzględnienia okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

W tym stanie rzeczy, stojąc na stanowisku, iż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy błędnie uznając pismo procesowe ubezpieczonej z dnia 4 lipca 2012 r. za zgłoszenie nowego żądania dotychczas nie rozpoznanego przez organ rentowy zamiast za apelację, Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżone postanowienie, jak w sentencji postanowienia, działając na podstawie na podstawie art. 386 § 4 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.